

Egyként összefogva, egyként ünnepelve

■ Prof. Dr. Visy Zsolt

Marosvásárhelyen, 2022. július 30.-án avatták fel a várban Hunyadi János fejedelemnek, az európai és magyar történelem kiemelkedő alakjának mellszobrát, amelyet a Professzorok Batthyány Köre (PBK) adományozott a városnak. A polgári értékrendet magáénak valló és érvényesítő egyesületet, professzorok, egyetemi tanárok, a Magyar Tudományos Akadémia tagjainak és doktorainak köre hozta létre 1995-ben azzal a céllal, hogy hozzájáruljanak a magyar nemzet erkölcsi, kulturális, szociális és gazdasági felemelkedéséhez.

Dr. Visy Zsolt emeritus professzor, a PBK vezetője tagja, a Magyarország Barátai Alapítvány tagja, a szoboravatón elmondta, *évtizedek óta szívügye a nándorfehérvári diadal jelentőségének*

visszahozása a köztudatba, a békét, a jövőt, a magyar, román, szerb kapcsolatok erősítését szolgálva. Sikeres programokat tudhatnak maguk mögött, mint kétnyelvű tanulmánykötetek kiadása, harang készítése, amelyet II. János Pál pápának ajándékoztak. A 2000-ben tartott országos megemlékezés elindította a rendszeres ünneplést, ami 2011-től, amikor a győzelem 555. évfordulója alkalmából az Országgyűlés július 22-ét a Nándorfehérvári Diadal Emléknapjává nyilvánította, további ösztönzést kapott. Szintén a PBK kezdeményezésre, a Magyar Kormány támogatásával 2019-ben Zimonyban, Hunyadi halálának helyszínén avatták fel egészalakos szobrát, Madarassy István Kossuth-díjas szobrászművész alkotását. A szerbek *Sibinjanin Janko*, a románok *Iohannes de Hunyad* néven ismerik és tisztelik a magyar, román, szerb történelem közös, kiemelkedő hadvezérét.

A marosvásárhelyi várban nemrég átadott Hunyadi-szobor alkotója Bocskay Vince szovátai szobrászművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, akinek szintén nem volt könnyű dolga, hisz Hunyadiról nem maradt fenn képi ábrázolás. A művész célja az volt, hogy a néző a győztes fővezért lássa, ezért kezében kardot tart, amely egyben kereszt is. Az ugyancsak általa tervezett, bástya formájú andezit talapat Dóczy András szobrászművész munkája. A szobrot Sánta Csaba szobrászművész öntötte bronzba.

■ Hunyadi János mellszobra Marosvásárhelyen

Méltóbb helyre nem is kerülhetett volna az alkotás, amelynek háttérét az a ferences templom adja, amelynek tornya Hunyadi János adománynak köszönheti létét. Az avatáson részt vett Dr. Martonyi János professzor, Magyarország korábbi külügyminisztere, a Magyarország Barátai Alapítvány kurátora, mint a PBK tagja, valamint a helyi hatóságok előljárói, egyházi vezetők és meghívott vendégek. Soós Zoltán polgármester beszédében arra biztatta a helyieket, hogy miképp egykoron Hunyadi zászlaja alatt a magyarok és románok egymás mellett harcoltak, úgy egyesítsék erőiket napjainkban is Marosvásárhely sikeréért. Az alábbiakban örömmel tesszük közzé Martonyi János professzor szoboravató beszédét Hunyadi jelentőségéről, hőstetteinek napjainkig ható üzenetéről:

Elnök úr, Polgármester úr, Professzor úr, Szenátor úr, kedves barátom Visy Zsolt, kedves barátaim!

Mindenekelőtt köszönet mindazoknak, akik ennek a szobornak a létrehozásában, elhelyezésében szerepet játszottak. Akik lehetővé tették a mai különleges, mind a két nemzet, sőt egész Európa szempontjából lényeges eseménynek a megrendezését. És köszönet azért legfőképpen, hogy itt lehetek, és ha már itt vagyok – voltaképpen ezt a kora hajnali utazást nem azért határozta el, hogy megismételjem mindazt, ami már előttem elhangzott, hiszen a legfontosabb gondolatok Hunyadi Jánosról már jelentős részben

elhangzottak –, néhány általános következtetést kísérlek meg levonni. **Hunyadi János valóban a nemzeti történelmünk és Európa történelmének óriása.** Nélküle nagy valószínűséggel sem a magyarok, sem a románok, sem más európai nemzetek nem lennének ugyanazok, mint amik, mert **nélküle máshogy alakult volna az európai történelem.** Ez az, amit mindenekelőtt köszönünk Hunyadi Jánosnak. A származásáról a történészek vitái biztosan tovább fognak folyni, de ami engem illet, a száрма-

zásnak, különösen Európának ezen a táján, olyan különlegesen nagy jelentőséget nem tulajdonítok. Mi magyar szempontból Ady Endre soraival értünk egyet, aki azt mondta: *„Kitáruul afele karom, / Kit magyarrá tett értelem, / Parancs, sors, szándék, alkalom.”* Sok más nagy magyar költőt, József Attilát is lehetne még idézni.

De térjünk rá inkább rövideen arra a néhány pontra, amely Hunyadi János életének, hőstetteinek főbb üzenete. Először is **nagyon fontos az ellenállás, a bátorság és az önfeláldozás példája.**

■ Prof. Dr. Martonyi János

*azok akarunk maradni,
akik vagyunk*

Ha jön egy gigászi hatalom, amely létében fenyeget egy nemzetet, el kell dönten: megalkuszunk, behódolunk, át vesszük a hódító nyelvét, szokásait, életmódját, vallását, vagy pedig ellenállunk. Nos, ő az ellenállást, a harcot választotta, és vezette is. **Az ellenállás és a harc pedig a függetlenséget, a belső egyéni és a közösségi szabadságot, a nyelvünk, a gondolkodásunk, a kultúránk és legfőképpen a vallásunk szabadságát üzeni nekünk.** Nem véletlenül ismétlem a vallást, hiszen Hunyadi János életművének középpontjában a kereszténység védelmezése állott, a keresztény hité, a keresztény tanítása, amely szerint Isten az embert saját képmására teremtette, s mely szerint az emberek egyenlők, egyenlő a méltóságuk, a szabadságuk és a felelősségük. És persze megkerülhetetlen a kereszténységgel összefüggésben az európai kultúra, identitás, az európai életmód, a zsidó-keresztény hagyományokra épülő európai történelmi örökség. Ettől vagyunk európaiak, és ezt Hunyadi Jánosnak is köszönhetjük.

Föltehetjük a kérdést: vajon mi lett volna, ha ő nincs, vagy nem választja a harcot, és nem lesz belőle hős, nem kerül a történelem legpozitívabb oldalára, a hősök és mártírok oldalára? Nos, nem tudjuk, egyébként sem teszik föl bölcs történések soha így ezt a kérdést. De talán nem látnánk azokat a dómkupolákat, amelyek, mint Márai Sándor írja, „összekötik az európai keresztény kultúra őrhelyeit”. Lehet, hogy nem látnánk a keresztek sem. Sem az utainkon, sem a temetőinkben, sem a templomainkon. Az is lehet, hogy nem hallanánk a harangszót. És most nemcsak a déli harangszóra gondolok, hanem általában véve nem adna keretét

az életünknek a mindennapos harangszó az ünnepeinken, a gyászainkban, a temetéseinken. Márpedig mi azok akarunk maradni, akik vagyunk. Röviden: nem lennénk azok, akik vagyunk. **Márpedig mi azok akarunk maradni, akik vagyunk.** Látni akarjuk a keresztek, hallani akarjuk a harangszót; azt a harangszót is, ami bennünk szól, ahogy Csoóri Sándor írja a „Harangok zúgnak bennem” című, csodálatos versében. Igen, barátaim, ezek a harangok bennünk zúgnak, és nekünk az a dolgunk és feladatunk, hogy ezek a harangok ne csak most, hanem a jövőben is zúgjanak bennünk, magyarokban, románokban, szerbekben, horvátokban, németekben; mindazon népekben, amelyek Hunyadi János vezérletével együtt harcoltak. **És minden más keresztény és európai emberben is, mert összetartozunk. Összetart minket a történelmünk, összetartanak a hagyományaink, a gondolataink, érzéseink, és összetart a közös vallásunk.**

A mai esemény ezért nagy jelentőségű nemcsak a mi két nemzetünknek, hanem egész Európának, sőt a világnak is, hiszen a keresztény vallás is univerzális, ezt soha nem szabad elfelejtenünk. Barátaim, még egyszer köszönöm azt a különleges lehetőséget, hogy itt lehetek ezen a nagy, közös ünnepen! ■

Kapcsolódó tartalmak:

<https://pbk.info.hu/>

<https://maszol.ro/belfold/Felavattak-Hunyadi-Janos-mellszobrat-a-marosvasarhelyi-varban>

<https://szekelyujsag.info/hunyadi-janos-mellszobra-a-marosvasarhelyi-varban/>

Tisztelettel gratulálunk Dr. Martonyi János úrnak, aki a 2019-ben alapított gróf Batthyány Lajos-díjban részesült. *„Martonyi János jogtudósként, politikusként és professzorként is példakép, aki mindig az elvek és a törvényesség alapján áll éppúgy, mint díjának névadója, Batthyány Lajos gróf. Hitvallásának alapja hazafisága, a nemzeti identitásra épülő Euro-atlanti elkötelezettségű magyarság”* – méltatta őt Hoppál Péter államtitkár, a Magyar Batthyány Alapítvány díjátadóján 2022. október 6-án.

FOTÓ | MAGYAR BATHYÁNY ALAPÍTVÁNY HONLAPJA |

Hunyadi János és a déli harangszó

„A magyar nép évszázadok óta számon tartja a nándorfehérvári diadal emlékét, azt a győzelmet, amellyel sikerült megvédeni az ország függetlenségét a támadó Török Birodalom ellen, és amely lehetővé tette a nándorfehérvári győztes hadvezér fiának, Mátyás királynak a felemelkedését, a reneszánsz Magyarország felvirágzását.”¹

Hunyadi János (1407 Kolozsvár – 1456. augusztus 11. Zimony) családját először Zsigmond király 1409-es oklevelében említik, amikor az uralkodó Hunyadi apjának, Serbe fia Vajknak adományozta Hunyadvár birtokát hűséges szolgálatai fejében. Hunyadi életpályája jól mutatja, hogy a tehetség akkoriban is áttörhette a születési korlátokat. Híressé vált gondolata eltökéltségét támasztja alá: *„Nem beszélek sokat, nem a szavak teszik vitézzé az embert. A csatáorban ismerszik meg, ki mit ér.”*

Fiatalemberként, Zsigmond király szolgálatában 1430 táján, Itáliába kísérte az uralkodót, ami döntően befolyásolta további életét. Milánóban maradt, a városállam vezető családjának, Filippo Maria Viscontinak a zsoldjába állt. Elsajátította a kor legmodernebb hadművészetét, a zsoldosvezér típusú hadvezetést és a török harcmodort, amelynek később komoly hasznát vette. Szintén 1430 körül házasságot kötött Szilágyi Erzsébettel, két fiuk született, László (1431 körül) és Mátyás² (1443).

■ Hunyadi János címerlevele /részlet/ Kelt Pozsonyban, 1453. február 1-én. Eredetije az Országos Levéltárban található.

Itáliában jelentős vagyona tett szert, így többször nyújtott kölcsönt az örökös pénzzavarral küzdő Zsigmond királynak, aki zálogként birtokot adott Hunyadinak. Később érdemei alapján is hatalmas birtokadományokban részesült, így halálakor mintegy 4 millió katasztrális hold tulajdonosa volt, amihez fogható sem azelőtt, sem azután nem volt a magyar történelemben. Óriási vagyona nagy részét a török elleni háborúra fordította. 1435-től számos alkalommal győzedelmeskedett.

1444-ben a várnai ütközet a kezdeti sikerek után, a törökök győzelmével végződött, I. Ulászló életét veszítette a csatában, így király nélkül maradt az ország. Majd kétéves interregnum kezdődött, amelynek során 1446. június 5-én Hunyadi János, aki akkor már főkapitány és az országos tanács tagja volt, Magyarország kormányzójává választották. Később hercegi címet is kapott, ám ezt soha nem használta. Győzelmi sorozata után, az 1448-as rigómezei csatában vereséget szenvedett II. Murád szultán csapataitól.

¹ Részlet Dr. Visy Zsolt „A déli harangszó Magyarországon és a nagyvilágban” című tanulmánykötethez írt előszavából

² I. Mátyás király, születési nevén Hunyadi Mátyás (1443. február 23. Kolozsvár – 1490. április 6. Bécs) Európa egyik legnagyobb uralkodója volt, 1458-tól Magyarország és Horvátország királya, 1469-től cseh király, 1486-tól haláláig Ausztria uralkodó főhercege. Matthias Corvinus Rex közkeletű nevén, Mátyás az Igazságos.

1453-ban Hunyadi elismerve V. László trónigényét, lemondott kormányzói posztjáról, szolgálatait jutalmul a király kinevezte Beszterce vármege örökös főispánjává és címerét kibővítette az ún. besztercei oroszlánokkal. 1454-ben Krusevácnál Feriz bég serege felett ismét győzelmet aratott. **1456 tavaszára III. Callixtus pápa (1455-1458) keresztes hadjáratot hirdetett, és június 29-én elrendelte a harangozást és az imádságot nona (délután 3 óra), valamint vespas (délután 6 óra) idején, a végső összefogásra buzdítva. Vagyis a pápai levél ekkor még nem a déli harangozásról szólt.** 1456 májusában II. Mehmed szultán ostrom alá vette a magyar végvárvalon kulcsponyját.

„A magyarul Nándorfehérvárnak nevezett város, a mai Belgrád, a Száva torkolatánál helyezkedett el, egy Duna fölé magasodó hegytetőn. A hely stratégiai fontosságát már a Római Birodalom is fölismerte, hiszen itt volt Singidunum városa és itt állomásozott egy légio is. Később Szerbia révén magyar végvár lett. Az erőd szerb és magyar neve egyaránt utal a római erődtémény fehér mészkőből épült falaira.”³

Az ostrom 1456. július 21–22-én Hunyadi János seregének – köztük 200 hajó – és a Kapisztrán János ferences szerzetes által toborzott keresztteseknek, valamint a csatlakozó jobbágyoknak a fényes győzelmével végződött, a szultán többszörös túlerőben lévő serege felett. A győzelem hírére III. Callixtus pápa hivatalossá emelte a Krisztus színeváltozása ünnepet és új értelmezést adott korábbi rendelkezésének, ettől kezdve győzelmi hálaadásként harangoztak.

A harangozás és ima délre való áthelyezését és örök időkre való fenntartását VI. Sándor pápa (1492–1503) rendelte el az 1500-as szent évben. A delente felcsendülő harangszó a világ minden tájára elviszi a nándorfehérvári győzelem híreit, és hirdeti a kereszténység és hazafiság diadalát.⁴ Hunyadi János, elsősorban a nándorfehérvári győzelem révén, még életében kivívta a „törökverő” nevet. A törököket közel hét évtizedre visszavető ütközet után pár héttel, a zimonyi táborukban kitört pestisjárványban Hunyadi elhunyt. Thuróczy János a kor jeles krónikása szerint, amikor II. Mehmed szultán híret vette

■ III. Callixtus pápa elrendeli a déli harangozást (Budavári Nagyboldogasszony Templom, Lotz Károly freskója)

Hunyadi halálának, azt mondta: „*Ellenségem volt, mégis sajnálom halálát, mert Hunyadinak nem volt párja a fejedelmek között.*”

Emlékét számos utca, tér és szobor őrzi, minden év május 21.-én, a Honvédelem Napján adják át a róla elnevezett díjat. Életéről tízrészes TV-film-sorozat készül, amely a tervek szerint 2024-ben kerül bemutatásra. 2022. szeptember 6-án Matolcsy György a Magyar Nemzeti Bank elnöke rendeletet adott ki „*Hunyadi János aranyforintja*” elnevezésű, 50 ezer forint névértékű arany emlékérmé kibocsátásáról. ■

KÉP FORRÁSA | WIKIPÉDIA

FOTÓ | JULLYÉS TIBOR | MTI

Ezer év történelme, öröme, sikere, nehézségei és megpróbáltatásai kötné össze bennünket, magyarokat. Közös múltunkat, a jelent és a jövőt is ünnepejük Szent István-napján. „*Ha esik, ha fúj, szenvedélyünk Magyarország!*” – írta közösségi oldalán Orbán Viktor miniszterelnök augusztus 20-án.

Az egyik legrégebbi nemzeti ünnepünk az államalapításunkra és első királyunkra, Szent Istvánra való emlékezés. I. István 987–75 körül született és 1038. augusztus 15-én, Szűz Mária mennybemenetelének napján hunyt el. A halála előtti napon a Szent Koronát és országát Szűz Máriának ajánlotta fel. Uralkodásának köszönhetően Magyarország a keresztény Európa része lett, érdemeit a keresztény egyház is elismerte azzal, hogy 1083. augusztus 20-án szentté avatta őt. Mária Terézia elrendelésére 1771 óta – megszakításokkal – ez a nap, nemzeti ünnepünk, amelyet a 2012. január 1-én hatályba lépett Alaptörvényünk hivatalos állami ünnepként rögzít. Szent István az egyetlen uralkodónk, akit a katolikus és – 2000 óta – az ortodox egyház is szentként tisztel szerte a világon.

Kevesebb szó szokott esni Szent István feleségéről, a Liudolf-házból származó Gizelláról (984 Regensburg – 1060 Passau), akinek felmenői között volt mind a három Német-római Ottó császár. Az ifjú, mélyen vallásos, kolostorba készülő bajor hercegnőt Szent Adalbert püspök győzte meg, hogy menjen feleségül az akkor még pogány nép fejedelméhez, Vajkhoz, és segítsen a keresztény magyar állam megteremtésében. 997-től ő volt az utolsó fejedelemlé, 1000-tól ő lett az első magyar királyné. Házasságukból több gyermek született, ám ami a szülők számára a legnagyobb fájdalom, minden gyermekük halálát megérték. Kettő nevét ismeri az utókor, Ottóét és a trónutód Imre hercegét. Gizellára férje halála után igazságtalan üldöztetés és fogság várt, javait elvették. 1045-ben visszatért szülőföldjére és Passauban belépett a bencés nővérek niedernburgi rendházába. A kolostor apátnőjeként hunyt el 1060 körül, amelynek Mária-templomában helyezték őt örök nyugalomra. Sírja zarándokhellyé vált, a középkor óta rendszeresen megemlékeztek róla halálának napján, május 7-én. 1911-ben Boldoggá avatták.

■ Balra fent: 2022. augusztus 20. katonai tiszteletadás mellett, Magyarország nemzeti lobogójának felvonása a Kossuth téren

Isten éltesse Magyarországot!

A Szent István-napi ünnepségsorozatok augusztus 20-án a Kossuth téren, Magyarország lobogójának felvonásával és tisztavatással kezdődnek, ünnepi szentmisével, a Szent Jobb körmenettel, kenyérszenteléssel, Mesterségek Ünnepevel és számos programmal folytatódnak Budapesten, Székesfehérváron és az ország több helyszínén. Nemcsak a régmúlt idők hősei előtt tiszteleg az ország, hanem a mai kor legnagyobbjait is méltathatjuk – mondta idei ünnepi beszédében Novák Katalin köztársasági elnök, a legmagasabb állami kitüntetések átadásakor a Sándor-palotában. Mint bizonyára emlékeznek tavaly Prof. Dr. Vizi E. Szilveszter MOBA elnök volt a Magyar Szent István Rend egyik kitüntetettje. Idén Miklósa Erika operatőrnek –, aki Marton Éva után a második a Magyar Állami Operaház művészei közül –, és Rofusz Ferenc rajzfilmm rendező részesült a jeles elismerésben.

Andrásfalvy Bertalan Széchenyi-díjas néprajzkutató, az Antall-kormány művelődési és közoktatási minisztere a Magyar Érdemrend nagykeresztje (polgári tagozat), Benkő Tibor vezérezredes a

Magyar Érdemrend nagykeresztje (katonai tagozat) kitüntetését vehette át az Államfőtől.

„*Mi, magyarok büszkék vagyunk önökre, szakmai teljesítményükre, elhivatottságukra és kiemelkedő emberi mivoltukra – mondta a kitüntetettekhez szólva Novák Katalin. A nemzet mond köszönetet azért, amit eddig értünk, magyarokért és hazánkért, Magyarországotért tettek.*” ■

■ Novák Katalin államfő és Andrásfalvy Bertalan néprajzkutató a kitüntetés átadásakor a Sándor-palotában

Kapcsolódó tartalmak:

<https://hungarytoday.hu/hungary-comes-together-to-celebrate-st-stephens-day/>
<https://ungarnheute.hu/news/stephanstag-mehr-besucher-als-je-zuvor-mit-hunderte-von-programmen-an-mehr-als-20-veranstaltungsorten-erwartet-37037/>

3 Dr. Visy Zsolt u.o.

4 Dr. Visy Zsolt u.o.